

ПЕРШИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ОНКОЛОГІЇ НА БАЗІ ВІРТУАЛЬНИХ ПАЦІЄНТІВ

Шевченко А.І., Щурова М.Ф.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтоване навчання, віртуальні пацієнти, онкологія.

Бурхливий розвиток суспільства не тільки підвищив попит на якість медичної освіти і вимоги до викладацької діяльності. Чітке усвідомлення пацієнтами своїх прав призвело до того, що багато з них стали відмовлятися від безпосередньої участі у навчальному процесі в якості об'єктів для відпрацьовування практичних навичок майбутніми лікарями. Багато правозахисників навіть вважають таку роботу студентів із пацієнтами аморальною. Отже, якщо набуття теоретичних знань є у наш час відносно простою задачею (при прагненні до цього!), то набуття практичного досвіду стало значно складнішим. І, незважаючи на те, що майже у всіх методичних розробках практичних занять з клінічних дисциплін наголошується, що студент після закінчення вивчення певної дисципліни «повинен вміти», наприклад, зробити плевральну пункцію, трахеотомію, пункційну біопсію пухлини, пальцеве обстеження прямої кишки, тощо – виконати самостійно ці маніпуляції студент фактично не може з-за наявності певного ризику для реального пацієнта і відсутності юридичних прав у того, хто тільки навчається.

Таким чином, вихід було знайдено у використанні майбутніми лікарями для набуття практичних навичок різноманітних тренажерів, симуляторів, муляжів, послуг спеціально підготовлених акторів або навчання на своїх однокурсниках. Багато в чому допомагають інші засоби навчання – фотознімки, відеокліпи, адже актору не «зіграти» жовтушність склер, запах ацетону з рота та ін.

Велика вартість більшості симуляторів змушує використовувати більш прості але також ефективні реалістичної імітації пацієнта.

Нами, на заняттях з онкології, для набуття практичного досвіду аналізу скарг хворого, анамнезу хвороби, даних фізикального, лабораторного і інструментального обстеження вже тривалий час використовуються ілюстровані ситуаційні задачі в яких наводяться конкретні клінічні випадки, відомості структурованого огляду пацієнта, кольорові фотографії його зовнішнього вигляду (за потреби), ендоскопічних знахідок, рентгенограми, комп'ютерні томограми, аудіозаписи тощо. Якщо під час обговорення конкретної проблемної ситуації у студентів виникає потреба у додаткових відомостях (дані ультразвукового дослідження, клінічних, біохімічних та інших досліджень) їх надає викладач, який під час роботи студентів виконує роль фасилітатора, створюючи робочу атмосферу і плідне обговорення цього клінічного випадку.

Поступово просуваючись у його вивченні студенти формулюють діагноз, складають план додаткового обстеження і обговорюють тактику лікування віртуального хворого.

Такий спосіб навчання стимулює і полегшує практичну діяльність студентів, сприяє розвитку стратегічного мислення, вчить інтерпретації отриманих даних, привчає до самостійного рішення проблем і командної роботи.

Ми не відмовились повністю і від роботи з хворими, адже студент повинен отримати певні тактильні відчуття при пальпації лімфатичних вузлів, печінки, ураженої метастазами тощо. Це потребує від викладача певної делікатної роботи з хворими напередодні заняття, дотримання студентами принципів деонтології але це варте того, щоб студент отримав таку надзвичайно цінну інформацію.

Отже, на наш погляд, проблемно-орієнтоване навчання з використанням віртуальних пацієнтів є значною і важливою складовою навчання майбутніх лікарів але все-таки

складовою! Треба намагатися зберегти досвід багатьох поколінь наших вітчизняних вчених, які навчали лікарів безпосередньо у ліжка хворого, не порушуючи його гідності і прав, пам'ятаючи про те, що «теорія суха, а зелене дерево життя»!

УДК 378.015.31:614.23/.25]-0.57.87.378.011.33.014.25]-029:17

**МЕДИКО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЛІКАРЯ У СТУДЕНТІВ,
ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В РАМКАХ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЗГІДНО ПРОЕКТУ TEMPUS**

Шумна Т.Є.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: студенти, навчання, особистість лікаря, етика, деонтологія.

Впровадження проблемно-орієнтованого навчання (PBL) студентів в рамках програми TEMPUS в Запорізькому державному медичному університеті дає можливість досягти головної **мети** – це поліпшення якості підготовки майбутніх лікарів. Та професіоналізм лікаря полягає як у високому рівні засвоєних спеціальних знань та практичних навиків, так і в притаманності таких рис особистості, як людяність, гуманність, співчуття, чесність, повага до хворих, молодших медичних працівників, колег. Не треба забувати і про етичні норми поведінки на своєму робочому місці та розуміння деонтологічних аспектів і відповідальності щодо збереження «лікарської таємниці» та принципу нерозголошення персональних даних пацієнтів. Експериментальне навчання студентів полягає у розгляді тематичних кейсів, що будуються на клінічному прикладі конкретного пацієнта, та присвячених вивченню анатомо-фізіологічних особливостей, етіології, клінічного перебігу, діагностики та лікування певного захворювання. Та на відміну від звичних нам ситуаційних задач, зміст кейсів включає ще й опис емоцій, зойків, що передають довіру або хвилювання, страх, скептичність чи інші особливості поведінки віртуальних пацієнтів, причому життєві ситуації наближаються до реальних умов життя. Велика увага приділяється як кваліфікаційним, так і особистісним характеристикам лікаря, наприклад, його поведінці при запізненні пацієнта на прийом, а манера спілкування з хворим та його рідними і друзями, медичним персоналом, колегами в повній мірі розкривають етичні та деонтологічні аспекти професійної діяльності. Отже, навчання студентів в рамках проекту PBL дає змогу зрозуміти, що тільки поєднання знань з високоморальними та духовними якостями формують особистість справжнього лікаря.

УДК 378.147:621.39]-057.875

**ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВИДЕОТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ПРОБЛЕМНО-ОРИЕНТИРОВАННОМ ОБУЧЕНИИ
АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ**

Пацера М.В., Кизима Н.В., Круть А.С., Федченко А.В., Недельская Е.В., Соляник А.В., Радутная Е.А.,
Пащенко И.В.

Запорожский государственный медицинский университет

Ключевые слова: англоязычные студенты, видеотехнологии, виртуальный пациент.

Современное медицинское образование сложно представить без использования компьютерных технологий в учебном процессе, в том числе и на клинической кафедре. Используя виртуальных пациентов (ВП), студенты могут проанализировать клинические ситуации при проблемно-ориентированном построении занятия: оценить поведение пациента и тактику врача, симптоматику в конкретном клиническом случае, тем самым закрепить знания, полученные во время самостоятельной подготовки к занятию, что особенно важно у англоязычных студентов, которые испытывают дополнительные